

NEREVIDOVANÁ VERZIA

Určenie: všeobecné,
29. marca 2011

Originál: angličtina

Výbor pre ľudské práva**Sto prvé zasadnutie**

New York, 14. marec -1. apríl 2011

Posudzovanie správ predložených zmluvnými štátmi podľa článku 40 Paktu**Záverečné pripomienky Výboru pre ľudské práva****Slovensko**

1. Výbor preskúmal tretiu periodickú správu SR (CCPR/C/SVK/3) na svojom 2778. a 2779. zasadnutí (CCPR/C/SR.2778 a CCPR/C/SR.2779), ktoré sa konali dňa 16. a 17. marca 2011. Na svojom 2793. a 2794. zasadnutí (CCPR/C/SR.2793 a CCPR/C/SR.2794), ktoré sa konali dňa 28. marca 2011, prijal nasledujúce záverečné pripomienky.

A. Úvod

2. Výbor uvítal predloženie tretej periodickej správy SR a informácií v nej uvedených. Oceňuje príležitosť obnoviť konštruktívny dialóg s daným zmluvným štátom o opatreniach, ktoré zmluvný štát v sledovanom období podnikol na implementáciu ustanovení Paktu. Výbor vyjadruje zmluvnému štátu svoju vďačnosť za písomné odpovede (CCPR/SVK/Q/3/Add.1) na zoznam otázok, ktoré boli doplnené ústnymi odpoveďami delegácie, ako aj za písomné doplňujúce informácie.

B. Pozitívne aspekty

3. Výbor víta nasledujúce legislatívne a inštitucionálne kroky zmluvného štátu:

- (i) prijatie zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní (antidiskriminačný zákon),
- (ii) novela zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch, ktorou sa zrušili vojenské súdy a ktorá nadobudla účinnosť 1. apríla 2009,
- (iii) prijatie nariadenia MV SR č. 64/2008 „o postupe v oblasti boja proti prejavom extrémizmu a o postupe v oblasti boja proti diváckemu násiliu“, ktoré nadobudlo účinnosť 1. septembra 2008 a
- (iv) vytvorenie Rady pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť.

4. Výbor víta skutočnosť, že zmluvný štát ratifikoval nasledujúce medzinárodné zmluvy:

- (a) Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím z roku 2006,
- (b) Opčný protokol k Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím, 2006,
- (c) Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o obchodovaní s deťmi, detskej prostitúcii a detskej pornografii, 2000 a
- (d) Opčný protokol k Dohovoru o právach dieťaťa o účasti detí v ozbrojených konfliktoch, 2000.

C. Hlavné problematické oblasti a odporúčania

5. Výbor síce berie na vedomie záväzok zmluvného štátu novelizovať zákon o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva (SNSLP) s cieľom posilniť jeho právomoci napríklad v oblasti podávania správ o otázkach týkajúcich sa ľudských práv na národnej úrovni zákonodarcovi, no obáva sa, že SNSLP má obmedzený mandát a nezávislosť a že mu neboli poskytnuté adekvátne prostriedky na výkon jeho funkcií. Výbor preto s poľutovaním konštatuje, že SNSLP nevyhovuje štandardom stanoveným Parížskymi princípmi (uznesenie Valného zhromaždenia č. 48/134) (čl. 2).

Zmluvný štát by mal revidovať zákon o zriadení SNSLP tak, aby rozšíril jeho mandát a schopnosť účinne podporovať a monitorovať ochranu ľudských práv. Zmluvný štát by tiež mal podniknúť konkrétne opatrenia na zabezpečenie adekvátnych finančných prostriedkov a ľudských zdrojov pre SNSLP, v súlade s Parížskymi princípmi (príloha k uzneseniu Valného zhromaždenia č. 48/134).

6. Berúc na vedomie, že medzinárodné ľudskoprávne dohovory, ktoré zmluvný štát ratifikoval a vyhlásil, sú nadradené národnej legislatíve, Výbor je znepokojený skutočnosťou, že od vyhodnotenia predchádzajúcej správy zmluvného štátu nebolo pred národnými súdmi uplatnené žiadne z ustanovení Paktu (čl. 2).

Zmluvný štát by mal prijať primerané opatrenia na zvýšenie povedomia o Pakte medzi sudcami, právnikmi a prokurátormi, s cieľom zabezpečiť, aby národné súdy brali jeho ustanovenia do úvahy. V tomto smere by zmluvný štát mal prijať účinné opatrenia na zabezpečenie informovanosti o Pakte v zmluvnom štáte.

7. Hoci Výbor oceňuje snahu zmluvného štátu o návrh zákona, ktorý by Ústavnému súdu udelil právomoc rozhodovať o kompatibilite národnej legislatívy s medzinárodnými dohovormi, Výbor podotýka, že tento návrh nebol schválený vo forme zákona (čl. 2).

Výbor zmluvnému štátu odporúča zabezpečiť schválenie takéhoto návrhu v podobe zákona, aby sa poskytol prostriedok nápravy osobám, ktoré tvrdia, že ich práva boli porušené v dôsledku nekompatibility ustanovení národnej legislatívy s medzinárodnými dohovormi, ktoré zmluvný štát ratifikoval.

8. I keď Výbor víta snahu zmluvného štátu o stíhanie príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní dopúšťajúcich sa rasovo motivovaných útokov, najmä na Rómov, Výbor si je vedomý, že správy o rasovo motivovaných útokoch pretrvávajú a obeť nie sú adekvátne odškodňované (čl. 2 a 27).

Zmluvný štát by mal posilniť svoje úsilie v boji proti rasovo motivovaným útokom páchaným príslušníkmi orgánov činných v trestnom konaní najmä na Rómoch, a to okrem iného poskytovaním zvláštnych školení pre príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní, ktoré budú zamerané na rešpektovanie ľudských práv a toleranciu rozmanitosti. Zmluvný štát by tiež mal posilniť svoju snahu o zabezpečenie, aby boli policajní príslušníci, ktorí sú podozriví zo spáchania týchto činov, podrobení dôkladnému vyšetrovaniu a stíhaniu, aby boli v prípade usvedčenia náležite potrestaní a aby boli obeť adekvátne odškodnené.

9. Výbor síce oceňuje snahu zmluvného štátu o ochranu práv osôb, ktorým bol udelený azyl a postavenie utečenca, no je znepokojený pomalým tempom ich spoločenskej integrácie, ktoré im sťažuje prístup k zamestnaniu, vzdelávaniu, bývaniu a zdravotnej starostlivosti (čl. 2 a 26).

Zmluvný štát by mal prijať konkrétne opatrenia na podporu integrácie osôb, ktorým bol udelený azyl a postavenie utečenca, v zmluvnom štáte, s cieľom zabezpečiť im rovnocenný prístup k zamestnaniu, vzdelávaniu, bývaniu a zdravotnej starostlivosti. V tomto smere by mal zmluvný štát zabezpečiť, aby bol prístup k zamestnaniu nediskriminačný a aby náboroví pracovníci v súkromnom i verejnom sektore rešpektovali zásadu rovnosti a nediskriminácie.

10. Hoci Výbor víta prijatie Národného akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013 a údaje o zastúpení žien vo verejnom sektore, so znepokojením konštatuje, že ženy majú vo verejnom i súkromnom sektore slabé zastúpenie, najmä v rozhodovacích pozíciách. Výbor vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že zmluvný štát mu neposkytol informácie o zastúpení žien v súkromnom sektore (čl. 2, 3 a 26).

Zmluvný štát by mal posilniť svoju snahu o zvýšenie zastúpenia žien vo verejnom i súkromnom sektore, a ak je to potrebné, prijať vhodné dočasné vyrovnávacie opatrenia na implementáciu ustanovení Paktu. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby vo svojej najbližšej periodickej správe uviedol rozčlenené štatistické údaje o zastúpení žien v súkromnom sektore.

11. I keď výbor berie na vedomie prijatie Národného akčného plánu na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách na roky 2009 – 2012, je znepokojený pretrvávajúcimi správami o rodovo podmienenom násillí v zmluvnom štáte, ako aj nízkou mierou oznamovania týchto prípadov polícii (čl. 3 a 7).

Zmluvný štát by mal prijať konkrétne opatrenia na prevenciu a riešenie rodovo podmieneného násillia vo všetkých jeho podobách a prejavoch. V tomto smere by mal zmluvný štát zlepšiť metódy výskumu a zberu údajov, aby bolo možné zistiť rozsah tohto problému, jeho príčiny a dôsledky pre ženy. Zmluvný štát by mal podporovať nahlasovanie prípadov domáceho násillia jeho obeťami. Zároveň by mal zabezpečiť, aby boli takéto prípady dôkladne prešetrené, aby boli páchatelia stíhaní, aby im bol v prípade usvedčenia udelený náležitý trest a aby boli obeť adekvátne odškodnené.

12. Hoci výbor berie na vedomie skutočnosť, že platné znenie zákona č. 300/2005 Z. z. trestný zákon (v znení neskorších predpisov) umožňuje stíhať a trestať týranie detí a zlé zaobchádzanie s nimi, vyjadruje obavu v súvislosti s prípustnosťou telesných trestov v domácnosti, kde sú naďalej tradične akceptované a praktizované rodičmi a opatrovníkmi ako forma výchovy (čl. 7 a 24).

Zmluvný štát by mal prijať praktické kroky na zamedzenie telesných trestov v každom prostredí. Ako alternatívu k telesným trestom by mal podporovať nenásilné formy výchovy a mal by realizovať informačné kampane pre verejnosť s cieľom zvyšovať povedomie o nepriaznivých dôsledkoch telesných trestov.

13. Hoci Výbor víta vyšetrovanie vo veci nútených sterilizácií rómskych žien, ako aj prijatie zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti a službách, ktorým sa ustanovuje inštitút informovaného súhlasu, je znepokojený úzkym zameraním vyšetrovania a nedostatkom informácií o konkrétnych opatreniach na elimináciu nútenej sterilizácie, ku ktorej údajne stále dochádza (čl. 7 a 26).

Zmluvný štát by mal prijať potrebné opatrenia na monitorovanie uplatňovania zákona č. 576/2004 Z. z. s cieľom zabezpečiť dodržiavanie všetkých postupov pri získavaní úplného a informovaného súhlasu žien (najmä Rómok), ktoré majú záujem o sterilizačné služby v zdravotníckych zariadeniach. V tomto smere by mal zmluvný štát zaviesť pre zdravotníckych pracovníkov osobitné školenia zamerané na zvyšovanie povedomia o nepriaznivých dôsledkoch nútenej sterilizácie.

14. I keď Výbor oceňuje existenciu odboru inšpekčnej služby v rámci sekcie kontroly a inšpekčnej služby, ktorej úlohou je vyšetrovanie trestných činov páchaných príslušníkmi Policajného zboru, obáva sa, že odbor inšpekčnej služby nie je celkom nezávislý, keďže sťažnosti na policajtov vyšetruje policajný vyšetrovateľ. Výbor tiež znepokojujú pretrvávajúce správy o zlom zaobchádzaní príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní so zadržanými osobami (čl. 7 a 10).

Zmluvný štát by mal prijať primerané opatrenia na posilnenie odboru inšpekčnej služby v rámci sekcie kontroly a inšpekčnej služby, s cieľom zabezpečiť jeho nezávislosť pri vyšetrovaní prípadov údajného porušenia povinností policajtov. V tomto kontexte by zmluvný štát mal zabezpečiť, aby boli príslušníci orgánov činných v trestnom konaní naďalej školení v oblasti týrania a zlého zaobchádzania, a to integráciou Istanbulskeho protokolu z roku 1999 (Príručka pre účinné vyšetrovanie a dokumentáciu mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania) do všetkých vzdelávacích programov príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní. Zmluvný štát by tak mal zabezpečiť, aby boli obvinenia z týrania a zlého zaobchádzania účinne vyšetrené, aby boli údajní páchatelia stíhaní, aby im bol v prípade usvedčenia udelený náležitý trest a aby boli obeť adekvátne odškodnené.

15. Hoci Výbor berie na vedomie zákaz nútenej vojenskej služby zakotvený v ústave zmluvného štátu, ako aj uznanie práva jednotlivca na uplatnenie výhrady svedomia vo vzťahu k vojenskej službe, je znepokojený tým, že nie je dostatočne jasné, či jednotlivec má právo na výhradu svedomia aj v prípade, ak k takejto výhrade dospeje v priebehu výkonu vojenskej služby (čl. 18).

Výbor nabáda zmluvný štát, aby prostredníctvom potrebných opatrení zabezpečil, aby sa v legislatíve jednoznačne uvádzalo, že jednotlivci majú právo na uplatnenie výhrady svedomia aj počas výkonu vojenskej služby.

16. Výbor síce berie na vedomie skutočnosť, že zmluvný štát prijal Strednodobú koncepciu rozvoja rómskej národnostnej menšiny: solidarita – integrita – inklúzia 2008 – 2013 a že bola zvolená prvá rómska starostka, no napriek tomu je znepokojený pretrvávajúcimi stereotypmi a rozsiahlym vylúčením Rómov vo viacerých oblastiach, ako je napríklad vzdelávanie, bývanie, zdravotná starostlivosť a účasť na politickom živote. (čl. 2, 26 a 27)

Zmluvný štát by mal posilniť svoje úsilie o elimináciu stereotypov a všeobecne rozšírených negatívnych postojov voči rómskej populácii, okrem iného zintenzívnením osvetových kampaní propagujúcich toleranciu a rešpektovanie rozmanitosti. Zmluvný štát by tiež mal prijať opatrenia na podporu dostupnosti príležitostí a služieb vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach, využívajúc pozitívnu diskrimináciu na riešenie existujúcich nerovností.

17. Výbor pripomína svoje prechádzajúce záverečné pripomienky (CCPR/CO/78/SVK ods. 18) a je znepokojený neustálymi správami o *de facto* segregácii rómskych detí v sektore školstva. Výbor je tiež znepokojený neustálymi správami o umiestňovaní rómskych detí do špeciálnych tried určených pre žiakov s mentálnym postihnutím bez toho, aby boli riadne medicínsky vyšetrené ich mentálne schopnosti (čl. 26 a 27).

Zmluvný štát by mal prijať okamžité kroky na elimináciu segregácie rómskych detí v školskom systéme, a to zabezpečením, aby sa umiestňovanie do škôl vykonávalo individuálne a aby nebolo ovplyvnené etnickou príslušnosťou dieťaťa. Okrem toho by zmluvný štát mal prijať konkrétne kroky s cieľom zabezpečiť, aby o umiestnení všetkých detí (vrátane rómskych) do špeciálnych tried nebolo možné rozhodnúť bez nezávislého medicínskeho vyšetrenia, alebo len na základe schopností dieťaťa.

18. Zmluvný štát by mal zabezpečiť informovanie o Pakte, oboch jeho opčných protokoloch, znení tretej periodickej správy, písomných odpovediach poskytnutých v rámci odpovede na zoznam otázok vypracovaný Výborom, ako aj týchto záverečných pripomienkach, s cieľom zvyšovať povedomie súdnych, legislatívnych a správnych orgánov, občianskej spoločnosti a mimovládnych organizácií pôsobiacich v danej krajine, ale i širokej verejnosti. Výbor tiež odporúča preloženie správy a záverečných pripomienok do všetkých úradných jazykov zmluvného štátu. Okrem toho Výbor žiada zmluvný štát, aby pri príprave svojej štvrtej periodickej správy v rozsiahlej miere spolupracoval s občianskou spoločnosťou a mimovládnymi organizáciami.

19. V súlade s pravidlom č. 71 ods. 5 rokovacieho poriadku Výboru by mal zmluvný štát poskytnúť v priebehu jedného roka relevantné informácie týkajúce sa implementácie odporúčaní Výboru uvedených vyššie v ods. 7, 8 a 13.

20. Výbor žiada zmluvný štát, aby vo svojej nasledujúcej periodickej správe, ktorej termínom predloženia je 1. apríl 2015, poskytol konkrétne a aktuálne informácie o všetkých odporúčaniach a o implementácii Paktu ako celku.